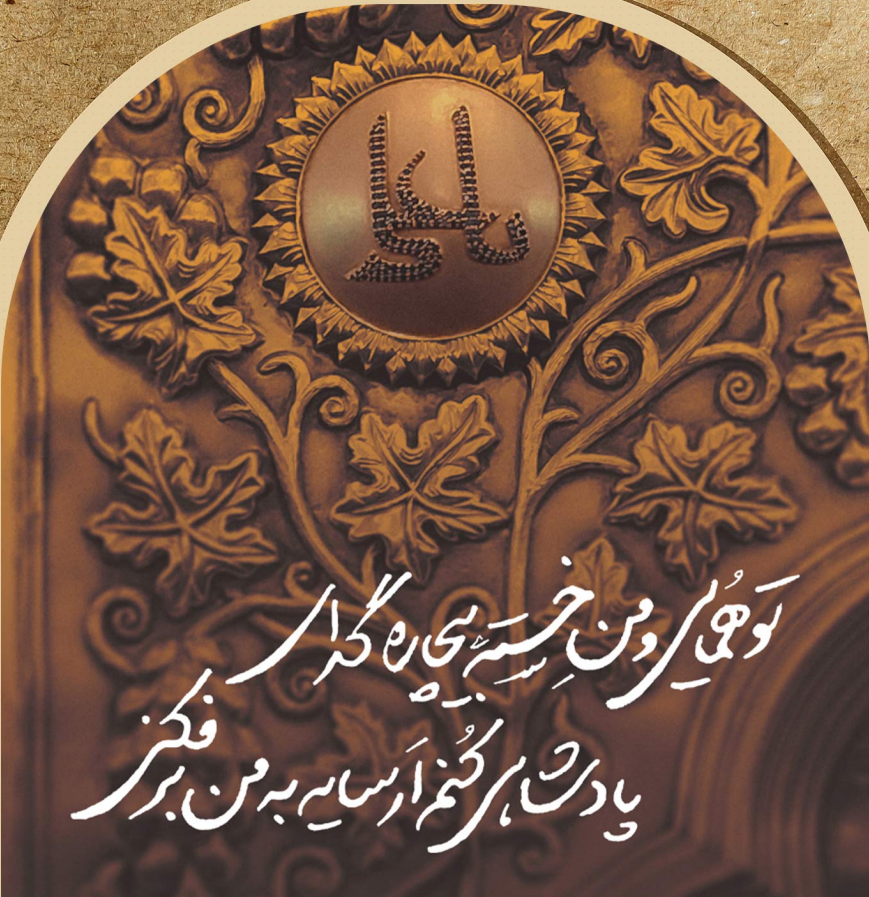

ما با شما سخن می‌گوییم

سَعِدَ مَنْ وَالَاكُمْ

مجموعه منبر مکتوب یا موضوع مهدویت و غدیر
به سفارش واحد پژوهش بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه

بنیاد ملی کتاب و اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مبحث دوم:

«زندگی با طعم خوشبختی!»

عید غدیر فرصت فرهنگ سازی برای چه موضوعی است؟

اگر عاشورا فرصتی است که ما فرهنگ شهادت و شهادت طلبی را در جان خودمان در جامعه خودمان جا بیندازیم، عید غدیر چه فرصتی را برای ما فراهم کرده است تاچه موضوعی را فرهنگ سازی کنیم؟ فرهنگ سازی کار ساده ای نیست، غدیر فرصت فرهنگ سازی است. نباید این فرصت طلایی را از دست بدهیم. مگر شما می توانید به این راحتی فرهنگ سازی کنی.

چرا عید غدیر پر از آداب است؟

قدرت غدیر در فرهنگ سازی است. وقتی شما به عناصری که در عید غدیر سفارش شده نگاه می کنید، مثل اینکه فرمود:

«هدیه بدهید، لباس نو بخرید، غذا بدهید»

یا فرمود:

«هُوَ يَوْمُ التَّبَسُّمِ فِي وُجُوهِ النَّاسِ مِنْ أَهْلِ الْإِيمَانِ؛ امروز روز

خندیدن به روی بچه شیعه ها است.» (اقبال الاعمال، ج ۱، ص ۴۶۴)

یا فرمود: «وَهُوَ يَوْمُ الزَّيْنَةِ فَمَنْ تَزَيَّنَ لِيَوْمِ الْغَدِيرِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ كُلَّ خَطِيئَةٍ عَمَلَهَا صَغِيرَةً أَوْ كَبِيرَةً؛ امروز روز زینت کردن است؛ هر کسی امروز زینت کند به خودش رسیدگی کند، خدا همه گناهانش ریز و درشت را می بخشد.» (اقبال الاعمال، ج ۱، ص ۶۴)

چرا؟ چون تو داری با اینکارت، داری به یک فرهنگ بزرگ کمک می کنی. در خطبه ای خود امیرالمؤمنین ۲۰ تا از آداب روز غدیر را ذکر کردند. می فرماید:

«.. عُوذُوا بِرَحْمَتِ اللَّهِ بَعْدَ انْقِضَاءِ مَجْمَعِكُمْ بِالتَّوَسُّعَةِ عَلَى عِيَالِكُمْ وَ الْبِرِّ بِإِخْوَانِكُمْ وَ الشُّكْرِ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى مَا مَنَحَكُمْ، وَ أَجْمِعُوا يَجْمَعِ اللَّهُ شَمْلَكُمْ، وَ تَبَارُّوا يَصِلِ اللَّهُ أَلْفَتَكُمْ، وَ تَهَادَوْا نِعَمَ اللَّهِ كَمَا مَنَّاكُمْ بِالثَّوَابِ فِيهِ عَلَى أَصْعَافِ الْأَعْيَادِ قَبْلَهُ وَ بَعْدَهُ إِلَّا فِي مِثْلِهِ. وَ الْبِرُّ فِيهِ يُثَمِّرُ الْمَالَ وَ يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ، وَ التَّعَاطُفُ فِيهِ يَقْتَضِي رَحْمَةَ اللَّهِ وَ عَطْفَهُ؛ خدا خیرتان دهد، بعد از این جلسه به خانه هایتان برگردید و برای اهل و عیال خود دست و دل بازی کنید و به برادران و دوستانتان نیکی کنید و در مقابل این نعماتی که به شما داده به درگاه الهی شکر و سپاس به جای آورید. دور هم جمع شوید تا خدا کارهایتان را سامان دهد و به یکدیگر نیکی کنید تا خداوند دل هایتان را به هم پیوند دهد. نعمت های الهی را به هم هدیه دهید، همان گونه که خداوند در این روز بر شما مَنّت نهاده و ثواب هر عمل شما در این روز را چندین برابر عمل در اعیاد دیگر

قرار داده. نیکی در این روز اموال را زیاد می‌کند و عمر را می‌افزاید،
و مهربانی به همدیگر در این روز، رحمت و رأفت خداوند را جلب
می‌کند.» (مصباح المتعبد، ج ۲، ص ۷۵۷)

همه این آداب، دارد یک سبک زندگی می‌سازد. اگر می‌خواهی
غدیری زندگی کنی، این سبک زندگی در غدیر را جدی بگیر.

آداب غدیر سبک زندگی برای ما می‌سازد

رفقا! آداب غدیر را جدی بگیرید. بعضی‌ها سهل انگاری می‌کنند،
می‌گویند خب هر وقت لباس نو گرفتیم، گرفتیم دیگر. نه
برنامه‌ریزی کن، روز غدیر لباس نو بخر. چرا عید نوروز بین ما
مانده است؟ چون اولاً عید است؛ دوماً آدابش رعایت شده است.
یعنی فرهنگ‌سازی شده. دیدی برای ایام عید چقدر بعضی‌ها
مقید هستند، آداب عید نوروز را رعایت کنند، آداب عید غدیر را
جدی بگیریم، چون عید غدیر دارد یک فرهنگ را می‌سازد. چه
فرهنگی را می‌سازد؟ فرهنگ خوب زندگی کردن و زندگی خوب
داشتن و در یک کلمه، غدیر یک مدل زندگی کردن را به ما نشان
می‌دهد، زندگی که ما در آن احساس خوشبختی را عمیقاً تجربه
می‌کنیم. آداب عید غدیر یک سبک زندگی برای ما می‌سازد، که
در دوران ظهور هم همان مدلی زندگی خواهیم کرد. در این باره

در ادامه گفتگو خواهیم کرد. اما اجازه بدید نسبت غدیر با زندگی را بیشتر توضیح دهیم.

ولایت، زندگی با طمع خوشبختی را می‌سازد

اگر اصل غدیر برای ولایت است. ولایت چه خاصیتی برای زندگی ما دارد؟ یک مدل زندگی با طمع خوشبختی را برای ما می‌سازد. ما می‌خواهیم خوشبخت زندگی کنیم و این خوشبختی را بسازیم. آفرین! کارکرد اصلی ولایت همین است. اصلاً کار انبیاء هم همین است. فرمود:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! دعوت خدا و پیامبر را اجابت کنید هنگامی که شما را به سوی چیزی می‌خواند که شما را حیات می‌بخشد!» (انفال، ۲۴)

زندگی مسئله اول دین ماست و زنده شدن ما در این زندگی. اگر در مدارس ما، مساجد ما، بچه‌های ما، از ولایت، یاد زندگی خوش و خرم نیافتند، ما درست ولایت را معرفی نکردیم.

ولایت یعنی قرار گرفتن زیر چتری که در آن، زندگی معنا پیدا می‌کند. آدمی که زیر چتر ولایت زندگی می‌کند، فقط به نجات در آخرت فکر نمی‌کند، بلکه همین‌جا، در همین دنیا، دنبال یک

زندگی خوش ساخت و استوار است. ولایت، فرمان نیست، برنامه زندگی است. یعنی کسی که ولی خداست، بلد است زندگی را طوری طراحی کند که انسان، عزت داشته باشد، آرامش داشته باشد، احساس گم‌گشتگی نکند، در روابطش محبت ببیند و درونش از حسادت و تنهایی و رقابت‌های بیمار، در امان باشد. پس اگر اصل غدیر برای ولایت است، یعنی اصل غدیر برای ساختن چنین زندگی‌ای است؛ نه فقط یک بیعت تاریخی، بلکه یک مسیر دائمی برای ساختن خوشبختی.

ما گاهی خوشبختی را شبیه شانس می‌بینیم؛ منتظر می‌مانیم که روزی از راه برسد و در خانه‌مان را بزند. اما دین آمده تا این خیال را کنار بزند. دین می‌گوید خوشبختی ساختنی است، و ابزار این ساختن، ولایت است. یعنی وقتی دل بدهی به کسی که خدا او را برای راه بردن تو انتخاب کرده، کم‌کم یاد می‌گیری چطور از پیچ‌های زندگی عبور کنی، چطور آدم بهتری شوی، چطور در خانواده‌ات عشق جاری کنی و چطور در جامعه اهل خیر باشی. ولایت، کارخانه تولید انسان زنده است؛ انسانی که زندگی‌اش معنا دارد، و با معنا بودن زندگی، طعم خوشبختی خودش را نشان می‌دهد.

چرا خطبه غدیر بوی مهدی فاطمه عجل الله تعالی فرجه الشریف را می دهد؟

خطبه غدیر پیغمبر خیلی بوی مهدی فاطمه عجل الله تعالی فرجه الشریف می دهد، بوی ظهور می دهد، چرا اینقدر خطبه غدیر مهدوی است، پیغمبر در روز غدیر، از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف حرف می زند، از ظهور حرف می زند؟ چون عالی ترین مدل زندگی که غدیر قرار است برای ما بسازد، در دوران ظهور خودش را نشان می دهد، اما قبل از ظهور هم می توان تا حدی می توان به مدل دوران ظهور زندگی کرد؛ حداقل آن را تمرین کرد.

چون غدیر فقط اعلام ولایت نبود؛ رونمایی از آینده ای بود که خدا برای بشر وعده داده است. پیغمبر در غدیر، علی را به عنوان ولی معرفی نکرد تا فقط یک جانشین معرفی کرده باشد، بلکه داشت طرح یک تمدن را ارائه می داد؛ تمدنی که قله اش در دوران ظهور است. برای همین، وقتی خطبه غدیر را می خوانی، ردّ روشن مهدی فاطمه عجل الله تعالی فرجه الشریف را در آن می بینی؛ چون غدیر آغاز یک راه است، و ظهور نقطه اوج همان راه. غدیر، دروازه ورود به زندگی ای است که روزی قرار است در جهان حاکم شود؛ زندگی ای که عدالت، صداقت، مهر، و پاکی در آن جاری است.

پس اگر کسی بخواهد بویی از ظهور را در زندگی اش احساس کند، باید غدیر را جدی بگیرد. باید آنچه را پیغمبر در غدیر گفت،

تمرین کند؛ نه فقط در سطح باور، بلکه در سبک زندگی. آن وقت کم کم خانه اش، رابطه اش، شهرش، شبیه روزگار ظهور می شود. شاید هنوز خورشید ظهور کامل طلوع نکرده باشد، اما می توان با ولایت، به روشنی آن صبح نزدیک شد. غدیر نقشه راه است، ظهور مقصد نهایی؛ و کسی که مسیر را درست برود، طعم مقصد را هم می چشد، حتی اگر هنوز نرسیده باشد.

ما در دوران ظهور چه مدلی خواهیم کرد؟

حالا سؤال اساسی این است که ما در دوران ظهور چه مدلی زندگی خواهیم کرد؟ چشم انداز روشنی از آن زندگی داریم؟

مدل زندگی در دوران ظهور، همان مدل زندگی با طعم خوشبختی است. نقطه مقابل زندگی با طمع خوشبختی، زندگی با طعم تلخ بدبختی است.

اما واقعاً این مدل زندگی که قرار است در دوران ظهور جاری شود چگونه است؟ چه ویژگی هایی دارد که آن را از زندگی معمول امروز متمایز می کند؟ آیا ما تصویری روشن و واضح از آن سبک زندگی در ذهن مان داریم؟ یا فقط از دور، افسانه ای مبهم و دور دست است که هر کس به سلیقه خودش آن را تعبیر می کند؟ اگر نمی دانیم زندگی در آن روزگار چگونه خواهد بود، چطور می توانیم خودمان را آماده کنیم یا حتی به آن امیدوار باشیم؟

از طرف دیگر، اگر مدل زندگی در دوران ظهور همان زندگی با طعم خوشبختی است، پس چگونه می‌شود زندگی امروز ما این همه با آن فاصله دارد؟

آیا واقعاً این فاصله به دلیل شرایط بیرونی است یا مشکل ریشه‌دارتر است؛ اینکه ما هنوز ندانسته‌ایم یا نخواسته‌ایم به آن سبک زندگی نزدیک شویم؟ سؤال این است که چرا زندگی با طعم تلخ بدبختی، تا این حد برای ما عادی شده است، در حالی که وعده ظهور، نویدبخش زندگی‌ای به کلی متفاوت است؟

حالا ببینید شاخص زندگی به طمع خوشبختی و بدبختی را امام رضا (ع) چگونه بیان می‌کنند. علی بن شعیب می‌گوید:

«خدمت امام رضا (ع) مشرف شدم حضرت به من فرمود: ای علی! بهترین زندگی را چه کسی دارد؟ عرض کردم: سرورم! شما بهتر از من می‌دانید. حضرت فرمود: ای علی! کسی که زندگی دیگری در زندگی او خوش و خرم باشد. ای علی! بدترین زندگی را چه کسی دارد؟ عرض کردم: شما بهتر می‌دانید. فرمود: کسی که دیگری در زندگی او [خوش و خرم] نباشد.؛ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا (ع)، فَقَالَ لِي: يَا عَلِيُّ، مَنْ أَحْسَنُ النَّاسِ مَعَاشًا؟ قُلْتُ: أَنْتَ يَا سَيِّدِي أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، فَقَالَ (ع): يَا عَلِيُّ، مَنْ حَسَنَ مَعَاشٍ غَيْرِهِ

فِي مَعَاشِهِ يَا عَلِيُّ، مَنْ أَسْوَأُ النَّاسِ مَعَاشًا؟ قُلْتُ: أَنْتَ أَعْلَمُ، قَالَ:
مَنْ لَمْ يَعْشُ غَيْرُهُ فِي مَعَاشِهِ» (تحف العقول، ص ۴۴۸)

زندگی با طمع خوشبختی و زندگی با طمع بدبختی یعنی این.
زندگی با طمع بدبختی زندگی است که دیگران هیچ سهمی در
زندگی ما ندارند. زندگی خودخواهانه با محور هواپرستی خودمان.

غرب زندگی با طمع تلخ بدبختی را برای بشر ساخته است

امروز غرب زندگی‌ای که برای مردم خودش ساخته است، زندگی
بدبخت‌هاست، هر چند در رسانه‌ها، طور دیگری این زندگی را
برای ما معرفی کنند. مگر می‌شود آدم بدون مدل زندگی‌ای که
خدا برای او طراحی کرده است احساس خوشبختی کند؟ فرمود:
«وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا؛ هر کس از یاد من
روی گردان شود، زندگی (سخت و) تنگی خواهد داشت» (طه، ۱۲۴)

بدبختی زندگی غربی و آمریکایی چیست؟ سازمان همکاری
اقتصادی و توسعه در گزارشی تحت عنوان «نگاهی به بهداشت
جهانی» اعلام کرد: کشورهای پیشرفته و ثرومند، بیشترین مصرف
کننده داروهای ضد افسردگی در جهان هستند.^۱ آمریکایی‌ها که
تنها ۵ درصد از جمعیت جهان هستند، ۸۰ درصد از داروهای

---

^۱ سایت جام جمع آنلاین <http://yon.ir/ftVeU>

آرام بخش دنیا را مصرف می کنند.^۱ اگر اینها خوشبختند و زندگی آنها زندگی خوشی است پس چرا اینقدر مصرف داروهای آرام بخش در بین آنها بالاست؟!

یکی دیگر از عواملی که احساس بدبختی را در بین مردم غرب بالا برده، تنهایی است. در بسیاری از کشورهای غربی، افراد با وجود زندگی مرفه و امکانات فراوان، با تنهایی عمیقی روبه رو هستند. مثلاً سالمندانی که در خانه های بزرگ و مجهز تنها زندگی می کنند، ساعت ها و روزها را بدون دیدن یا صحبت کردن با هیچ کسی می گذرانند. حتی در شهرهای شلوغ و پرجمعیت، احساس انزوا و بی کسی به شدت رایج است. این تنهایی و فاصله گرفتن از دیگران، باعث می شود که بسیاری از آنها حس بی معنایی و نارضایتی عمیقی در زندگی شان تجربه کنند، چیزی که با هیچ پول یا امکانات مادی قابل جبران نیست.

زندگی جمعی مومنانه؛

زندگی با طمع خوشبختی در دوران ظهور

زندگی در دوران ظهور، مدلی است برای یک زندگی با طعم خوشبختی، آن را باید امروز به جهان معرفی کنیم؟ نجات بشریت

---

۱. سایت مشرق <http://yon.ir/A> PAb۲

امروز به دست ماست. سوال این است مدل زندگی خوشبخت ها در دوران ظهور چه مدلی است؟

در دوران ظهور، مدل زندگی، زندگی جمعی مؤمنانه است. به امام باقر (ع) می گفتند قیام کنید چون شما این همه شیعه دارید، مثلاً اگر شما سیصد و سیزده نفر می خواهید ما پنجاه هزار نفر هستیم! حضرت می فرمودند آیا راحت و بدون هیچ مشکلی از جیب هم پول هم برمی دارید؟ گفتند نه؛ فرمود: اینها که در دادن پول، بخیل هستند پس در دادن خون، بخیل تر خواهند بود «يَجِيءُ أَحَدُهُمْ إِلَى كَيْسٍ أَخِيهِ فَيَأْخُذُ مِنْهُ حَاجَتَهُ؟ فَقَالَ لَا؛ قَالَ فَهُمْ بِدِمَائِهِمْ أَنْبَحُلُ» (اختصاص، شیخ مفید، ص ۲۴)

مطلب بعدی که فرمودند معلوم می شود که مدل زندگی در دوران ظهور چگونه مدلی است؛ فرمودند که وقتی امام قائم (مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف) قیام کند، دیگر آن حالت دوری و کم اعتمادی و سخت گیری میان مردم نیست. افراد از پول همدیگر برای رفع نیازشان برمی دارند و کسی مانع نمی شود «إِذَا قَامَ الْقَائِمُ جَاءَتِ الْمُرَايَلَةُ وَيَأْتِي الرَّجُلُ إِلَى كَيْسٍ أَخِيهِ فَيَأْخُذُ حَاجَتَهُ لَا يَمْنَعُهُ» (همان)

دوران ظهور، ما این گونه زندگی خواهیم کرد.

از اربعین تا غدیر مدلی برای زندگی به طمع خوشبختی در دوران ظهور

بعضی ها باورشان نمی‌شود حالا هم بتوان اینگونه زندگی کرد، اربعین جلوی چشم ماست، خدا با اربعین نشان داد می‌شود الان هم مانند دوران ظهور زندگی کرد، انگاری خدا یک قطعه از بهشت زندگی در دوران ظهور را برای ما در اربعین نشان داده است. اربعین همان مدل زندگی در دوران ظهور است، که بارها در غدیر پیغمبر ما را به ظهور و دوران مهدویت می‌برد. اگر در غدیر از زندگی در دوران ظهور حرف نزنیم چه زمانی در اینباره می‌توانیم حرف بزنیم.

غدیر جلوی چشم ماست، در غدیر شما نگاه کنید، باز یک مدل زندگی جمعی مؤمنانه است. از عیدی دادن، تا بخشیدن، تا نزدیک شدن دل‌ها با همدیگر، تا قرض دادن. فرمود:

«مَنْ اسْتَدَانَ لِإِخْوَانِهِ وَأَعَانَهُمْ فَأَنَا الضَّامِنُ عَلَى اللَّهِ إِنْ بَقَا قَضَاهُ وَ إِنْ قَبَضَهُ حَمَلَهُ عَنْهُ ؛ هرکس (در روز غدیر) برای برادرانش قرض بگیرد و به آنها کمک نماید، من از سوی خدا ضامنم که اگر زنده بماند، بدهی‌اش را بپردازد و اگر قبضِ روحش کند، خداوند، خود قرض او را به عهده بگیرد.» (مصابح المتعجد، ج ۲، ص ۷۵۸) اینها عناصر یک زندگی جمعی مؤمنانه است، به عشق یک ولی و مولا یعنی امیرالمؤمنین علیه السلام.

شاخص زندگی با طعم خوشبختی در دوران ظهور؛ برادری

شاخص زندگی با طعم خوشبختی که یک گوشه‌ای از آن را در اربعین می‌بینیم یک گوشه از آن را در غدیر؛ محورش همین زندگی همدلانه و مواساتی و از سر مهر و محبت با مؤمنین است. زندگی در دوران ظهور چنین زندگی است. زندگی برادرانه، فرمود:

«وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا» و همگی به ریسمان خدا [قرآن و اسلام، و هر گونه وسیله وحدت]، چنگ زنید، و پراکنده نشوید! و نعمت (بزرگ) خدا را بر خود، به یاد آرید که چگونه دشمن یکدیگر بودید، و او میان دلهای شما، الفت ایجاد کرد، و به برکتِ نعمتِ او، برادر شدید! (آل عمران، ۱۰۳)

محور زندگی شما ولی الله الاعظم است و رابطه برادری که شما با همدیگر دارید. این ولایت مداری جمعی نه فردی؛ آن برادری با هم. برادری به معنای واقعی کلمه.

حضرت فرمود: «الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ لِأَيِّهِ وَ أُمِّهِ لِأَنَّ اللَّهَ خَلَقَ طَيِّبَتَهُمَا مِنْ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ وَ هِيَ مِنْ طَيِّبَةِ الْجَنَانِ ثُمَّ تَلَا رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ فَهَلْ يَكُونُ الرَّحِمُ إِلَّا بَرًّا وَ صَوْلًا؛ مؤمن برادر مؤمن است، از پدر و مادر یکدیگر؛ چرا که خداوند طینت (سرشت) آن‌ها را از طبقات هفت گانه آسمان‌ها آفریده است، و این طینت، از طینت

بهشت هاست. سپس (آیه) "رَحْمَاءٌ بَيْنَهُمْ" (مهربانان با یکدیگرند) را تلاوت کرد و فرمود: آیا رحم و خویشاوندی، چیزی جز نیکی و پیوند نیست؟» (المحاسن، ج ۱، ص ۱۳۴)

یکی از مستحبات عید غدیر، عقد اخوت و برادری است.^۱ این برادری یک پیوند واقعی است، نه یک پیوند ظاهری. آثار اجتماعی دارد، زندگی جمعی ما را می‌سازد. نبینید الان برادری معنای خودش را از دست داده است. اصلاً شما عقد و پیمان برادری هم نبندید باز هم برادرید چون فرمود:

«إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ» (حجرات، ۱۰)

آثار اقتصادی زندگی با مدل برادر

یکی از آثار این برادری این است که امام صادق علیه السلام فرمودند: هر کس به رهن (وثیقه؛ ضمانت نامه کتبی و قانون) بیشتر از برادر مؤمنش اعتماد کند، من از او بیزارم زمان تحقق چنین پیوندهای اجتماعی انسان محور در زمان ظهور است.^۲

۱. البروجردی، السید حسین، جامع أحادیث الشيعة، ج ۷، ص ۴۱۴. شیخ عباس قمی، مفاتیح الجنان.
۲. تهذیب الاحکام عن علی بن سالم عن أبيه قال: سألت أبا عبد الله عليه السلام عن الخبر الذي روي «أَنَّ مَنْ كَانَ بِالرَّهْنِ أَوْثَقَ مِنْهُ بِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ فَأَنَا مِنْهُ بَرِيءٌ» فَقَالَ «ذَلِكَ إِذَا ظَهَرَ الْحَقُّ وَ قَامَ قَائِمُنَا أَهْلُ الْبَيْتِ عَلَيْهِ السَّلَامُ» فَلْتُ فَالْخَبَرُ الَّذِي رُوِيَ «أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ رَبًّا» مَا هُوَ فَقَالَ «ذَلِكَ إِذَا ظَهَرَ الْحَقُّ وَ قَامَ قَائِمُنَا أَهْلُ الْبَيْتِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَلَا تَأْسَ أَنْ يَبِيعَ مِنَ الْأَخِ الْمُؤْمِنِ وَ يَرْبَحَ عَلَيْهِ»

علی بن سالم از پدرش نقل می‌کند که گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره‌ی حدیثی که روایت شده است: «هر کس به رهن (وثیقه ضمانت نامه کتبی و قانونی) بیشتر از برادر

زندگی در دوران ظهور، بیش از قانون، برادری کار می‌کند، کارکرد اقتصادی دارد. ساختارهای اقتصادی زندگی در دوران ظهور را می‌سازد.

در زندگی در دوران ظهور آنچه که بیش از قانون و حق، تنظیم‌گری می‌کند؛ نقش آفرینی می‌کند؛ **عواطف انسانی** است. عواطف انسانی، زیرساخت قانون و حق است، اگر عواطف انسانی مبنای روابط انسانی نباشد، نه حقی رعایت می‌شود نه قانونی. می‌فرماید همراهان پیغمبر در روابط بین خودشان، اینگونه هستند: «رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ». (فتح، ۲۹)

شما می‌خواهی در یک جامعه، سیاست‌گذاری کنی، من چگونه تنظیم‌گری کنم روابط بین مردم با یکدیگر را، براساس اصالت بخشی به عواطف انسانی طبق آیه رحماء بینهم. الان بازار ما، بازاری است که عواطف انسانی اصالت دارد یا بازار گرگ‌ها است. همه می‌خواهند سر همدیگر کلاه بگذارند؟ هیچ‌کسی نمی‌خواهد به دیگری رحم کند؟ مهربانی کند؟ مبنای بازار ما چیست؟ برادری هست یا نیست؟

مؤمنش اعتماد کند، من از او بیزارم» پرسیدم. امام علیه السلام فرمودند: «این [حکم] زمانی است که حق آشکار شود و قائم ما، اهل بیت علیهم السلام، قیام کند.» عرض کردم: پس حدیثی که روایت شده است: «سود گرفتن مؤمن از مؤمن، ربا است»، معنایش چیست؟ امام علیه السلام فرمودند: «این [حکم] نیز زمانی است که حق آشکار شود و قائم ما، اهل بیت علیهم السلام، قیام کند. اما در حال حاضر، اشکالی ندارد که مؤمن از برادر مؤمنش چیزی بخرد و از او سود ببرد.»

سماعه می‌گوید: «از امام باقر علیه السلام درباره مردمی پرسیدم که خودشان دارایی و امکانات اضافه دارند، ولی برادران دینی‌شان در تنگنای شدیدی هستند. نه زکات به آن نیازمندان می‌رسد، و نه این افراد ثروتمند می‌توانند شکم خود را سیر کنند، در حالی که برادرانشان گرسنه‌اند، چون زمانه سخت شده است. امام فرمود: فَقَالَ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَحْرِمُهُ وَيَحِقُّ عَلَى الْمُسْلِمِينَ الْاجْتِهَادُ لَهُ وَالتَّوَاضُّعُ عَلَى الْعَطْفِ وَالْمُوَاسَاةُ لِأَهْلِ الْحَاجَةِ وَالتَّعَطُّفُ مِنْكُمْ يَكُونُونَ عَلَى أَمْرِ اللَّهِ رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ مُتَرَاهِمِينَ مُهْمِّينَ لِمَا غَابَ عَنْكُمْ مِنْ أَمْرِهِمْ عَلَى مَا مَضَى عَلَيْهِ مَعَشَرُ الْأَنْصَارِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؛ مسلمان، برادر مسلمان است؛ نه به او ظلم می‌کند، نه او را تنها می‌گذارد، و نه چیزی را از او دریغ می‌کند. بر مسلمانان واجب است برای برادرشان تلاش کنند، پیوسته با یکدیگر در مهربانی و یاری باشند، و نیازمندان را با همدلی و بخشش کمک کنند. شما باید نسبت به آنان دل‌سوز باشید تا واقعاً در مسیر خداوند قرار گیرید؛ مهربان با یکدیگر، دلسوز، و نگران احوال پنهان برادرانتان، همان‌گونه که یاران پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در زمان آن حضرت بودند.» (المؤمن، ۴۴)

چگونه اهالی یک مسجد، اهالی یک هیئت،

باید با هم زندگی جمعی داشته باشند؟

اهالی یک مسجد، اهالی یک هیئت، باید با هم زندگی جمعی داشته باشند. نمی‌شود! سعی کنیم در این جهت حرکت کنیم، ما به این سادگی نمی‌توانیم حساب‌های مان را باهم قاطی بکنیم. مگر بشر نمی‌خواهد قدرت پیدا کند؟ مگر نظام‌های لیبرالی و انواع تفکراتی که جهان را اداره کرده، فشل بودن خودش را نشان نداده است؟ پس راه حل چیست؟ اندیشمندان غربی که می‌گویند «دیگر نمی‌دانیم چه کار باید کرد؟ راه دیگری سراغ نداریم» راه حل چیست؟ این زندگی متعاونانه راه حلی است که دین ارائه می‌دهد، راه حلی است که ما هنوز به سمتش نرفته‌ایم. غدیری زندگی کردن یعنی این.

این زندگی متعاونانه به ما می‌گوید:

اگر پول داشتی، اول برو سراغ رفقا و همسایه‌ها و هم‌کیشان خودت، اول برو سراغ هم‌مسجدی‌ها و هم‌هیئتی‌های خودت و بگو «بچه‌ها چه کسی می‌خواهد فعالیت کند؟ این پول را بگیرد و شروع کند!» بعد از ظهور آقا امام زمان ارواحنا له الفداء این رفتار واجب است! بعد از ظهور حضرت، سود گرفتن از برادر مؤمن خودت در یک تجارت عادی، عین ربا حرام است. (من‌لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۱۳)

ما می‌خواهیم به آن سمت برویم.

در این صورت، آدم چطوری پولدار می‌شود؟

امام باقر علیه السلام می فرمود: «اگر این را می فهمیدید و اجرا می کردید

همه شما ثروتمند می شدید.» (کشف الغمه، ج ۲، ص ۱۲۱)

ما این را نمی فهمیم، ما این را در علم اقتصادمان نداریم. علم اقتصاد می گوید: فعالیت براساس سود فردی است، سود جمعی هم از سر اجبار است.

این اولین تعلیمات دینی ما است. اولین تعلیمات دینی «مواسات» است. منظور از مواسات، فقیرداری نیست، بلکه مواسات و زندگی متعاونانه، ریشه فقر و ظلم را می کند.^۱

گلایه بزرگ امیرالمؤمنین علیه السلام از مردم زمان خودش

چقدر مردم ظهور، خوشبخت هستند که این طوری زندگی می کنند، اگر ما خوشبختی را می خواهیم باید مدل زندگی کردن خودمان را عوض کنیم، ما خودمان با دست خودمان زندگی خودمان را خراب کردیم، نمی گویم بدبخت شدیم ولی بالاخره از زندگی با طمع خوشبختی فاصله گرفتیم.

مولای ما امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید: «إِنَّمَا أَنْتُمْ إِخْوَانٌ عَلَى دِينِ اللَّهِ مَا فَرَّقَ بَيْنَكُمْ إِلَّا خُبْتُ السَّرَائِرِ وَ سُوءُ الصَّمَائِرِ فَلَا تَوَازُرُونَ وَلَا تَنَاصَحُونَ وَلَا تَبَازِلُونَ وَلَا تَوَادُّونَ؛ شما در دین خدا، برادر هستید. آنچه میان تان جدایی انداخت، فقط پلیدی های پنهانی دل ها و

^۱. پناهیان، مختصات زمان ما و آینده ای که تا ظهور در پیش داریم، دسترسی در:

«۷۴۴۵ <http://panahian.ir/post/>»

نیت‌های فاسدتان است. نتیجه‌اش چه شده؟ دیگر پشت هم را نمی‌گیرید، به هم خیرخواهی نمی‌کنید، چیزی را با هم قسمت نمی‌کنید و محبت و دوستی میان‌تان نیست.» (نهج البلاغه، ص ۱۶۸)

اگر ما در آرزوی جامعه ظهور هستیم، باید این بیماری‌ها را در خودمان درمان کنیم. خوشبختی در سبک زندگی ظهور است؛ سبک زندگی‌ای که اول از همه، دل‌ها را پاک می‌خواهد. گلایه بزرگ امیرالمؤمنین علیه السلام از مردم زمان خودش این است.

فدای آقای غدیر بشویم که یک عمر خودش این گونه زندگی کرد، فرمود ولیّ شما کسی است که در نماز هم زندگی جمعی مومنانه مواساتی و از مال خود گذشتن را فراموش نمی‌کند. فرمود: «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ» (مائده، ۵۵)

این آیه در شأن مولا امیرالمؤمنین علیه السلام است. آقای شما کسی است که در نماز بخشش می‌کند. خیلی اوقات دیدید نماز و زکات کنار هم می‌آید. نماز اوج ارتباط با خداست، زکات اوج ارتباط با بندگان خداست. نماد زندگی جمعی مومنانه، خرج کردن برای دیگران، یک علامت بزرگ این زندگی است. در دوران ظهور هم همین طور است. ظهور، نه اتفاقی جدید، بلکه اجرای وعده بزرگ غدیر است.